Első évfolyam. 1875. 74. szám. | ESTI KIADÁS. | Budapest, hétfő, márczius 15.

Felelős szerkesztő: **HALÁSZ IMRE.**
Szerkesztőségi iroda: Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4).
Kéziratok vissza nem küldetnek.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Szétküldés körüli panaszok a szerkesztőségnek küldendők be.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

Kiadó-tulajdonos: **HALÁSZ IMRE.**
Kiadó-hivatal: Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4.)
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:
helyben és vidékre { Egy évre .. 20 frt | Félévre .. 10 „ | Negyedévre .. 5.— | Egy hóra ... 1.80 frt.
Egy szám ára 6 krajczár o. é.
Hirdetések a kiadóhivatal által árjegyzék szerint számittatnak.

A
KÖZÉRDEK
előfizetési ára:

Egy hóra	1 frt 80 kr.
Negyedévre . . .	5 „ — „
Félévre	10 „ — „
Egy évre	20 „ — „

Gyüjtőknek minden tiz példányra egy tiszteletpéldány jár.

Szerbia és Ausztria-Magyarország.

Budapest, márczius 15.

Szerbia kis ország, de azért gyakran kell vele foglalkoznunk; mert Európa jelen helyzetében a szerb események ugy tekintendők, mint az elfojtott keleti kérdés nyilvánulásai. A messze elágazott keleti kérdés e perczben minden egyes ágaiban leszorittatott az északi hatalmak által a napirendről; egyedül Szerbia és Montenegro nyugtalankodnak és ez által érintik Törökország belső átalakulási processusát, a melyben tulajdonkép a keleti kérdés lényege rejlik.

Igy tehát a szerb kérdés a keleti kérdésnek egy fontos része, s az abban rejlő sok gyuanyagnál fogva az európai kormányok kiváló figyelmét veszi igénybe. Nem szükséges mondanunk, hogy a szerb kérdés Ausztria-Magyarországot még inkább érdekli, mint a többi hatalmakat, a mennyiben a dél-szláv agitatió hullámai Magyarország területére is átcsapnak.

A szerb agitátoroknak érdekében áll, hogy a szerb és montenegrói népek ugy Szerbiában, mint a török tartományokban, folytonos izgalomba tartassanak. Az izgatók alattomos működésének kiindulási pontja Bosniában keresendő, de a már kézzelfogható izgatási szálak Belgrádban összpontosulnak, hol a szerb képviselőház többsége az agitátiónak egyik leghatalmasabb tényezője.

A szerb skupstina megkisérlé folyamatba hozni a szerb kérdés megoldását, midőn a Porta ellen kihivó magatartást tanusitott, remélvén, hogy a Porta ez által haragra gyul s oly lépéseket tesz, melyek az északi hatalmak közt az egyetértést ismét megzavarhatnák; ez nem sikerült. A hatalmak a Portát minden kalandos lépéstől visszatartották s az egész dolog magában elaludt. Most a skupstina azon gondolatra vetemedett, hogy Ausztria-Magyarországot provocálja, s azért egy interpellatió történt az osztrák mérnök-tisztekre vonatkozólag, melyet olvasóink tegnapi számunkban közlött belgrádi levelünkből ismernek, és mely interpellátió arra való, hogy kimutassa Szerbia bizalmatlanságát irányunkban.

Ezen ujabb taktika alig fog a kivánt eredményre vezetni. Az osztrák-magyar kormányt a skupstina ellenséges magatartása által nem igen lephette meg; mert ugy is tudhatta, hogy a szerb radicálisok rokonszenvére nem számithat. Másfelől, ha kormányunk a határtartományok nyugalmát biztositani óhajtja, a skupstina föllépése igen megkönnyiti Ausztria-Magyarország erre vonatkozó actióját. A hatalmak meggyőződhetnek, hogy a jelenleg Szerbiában létező viszonyok a szerb kérdést rövid idő alatt acuttá fogják tenni, s igy egyetértőleg oda kell működniök, hogy Szerbiában az izgatásoknak egyszer mindenkorra véget vessenek. E czélt máskép elérni nem lehet, mintha Milán fejedelem a skupstinát ugy a saját, mint a kelet-európai béke érdekében feloszlatja s oly férfit állit a szerb kormány élére, kinek erélye és conservativ érzelmei a rend és béke fenntartására nézve a hatalmaknak kellő garantiát nyujtanak. Az északi hatalmak e részbeni jó akaratu tanácsát Milán bizonyára meg fogja hallgatni s a skupstina Ausztria-Magyarország elleni fellépése elég ok arra, hogy kormányunk a szerb kérdésre nézve a mondott irányban egy erélyes actiót kezdeményezzen.

Alig tehetjük fel, hogy Milán a hatalmak tanácsát ne venné tekintetbe, s ha minden várakozás ellenére, vonakodnék a szerb kérdést egy ujabb fordulat által leszoritani a napirendről, akkor bizonyára találni fognak az északi hatalmak oly eszközöket, melyek által Milán kényszeritve lesz a szerb ügyeket a kelet-európai béke érdekeinek megfelelő utba terelni.

Bécs, márcz. 14. (Ered. levél.) Minghetti olasz miniszterelnök, Visconti Venosta külügyér és Wimpfen gróf, az olaszországi osztrák-magyar követ, Victor Emanuel kiséretében ápril 4-én érkeznek Velenczébe Humbert koronaherczeg 5-én lesz ott. Ferencz József ő felségét Velenczébe kisérik Beck főhadsegéd s még két hadsegéd, a kabinetiroda igazgatója, Braun, és az iroda három hivatalnoka, Andrássy gróf és az olasz ügyek miniszteri referense, két titkár és valószinüleg Lasser belügyminiszter.

Zichy Ferencz gr. konstantinápolyi internuntiusról azon hirt közlé a bécsi „Fremdenblatt“, hogy Hussein Aoni pasa megbuktatásán működik. A „Preussische Ztg.“ félhivatalos bécsi levelezője e hirrel szemben kijelenti, hogy Zichy gr. instructióival és a Portával szemben követett osztrák politika jellemével az internuntius ilynemü cselekedete megfejthetlen ellenmondásban állana, miért is avatott körökben ama közleményt a leghatározottabban kétségbe vonják.

Azon diplomatiai utasitásokra vonatkozólag, melyek a Romániával a vám- és kereskedelmi egyezmény iránt folytatott alkudozásokban a három északi hatalom lépéseit vezették, a „Wiener Abendpost“ következő közleményt hoz:

„Az „Observer“ és utána több német lap két okmányt tesz közzé, melyek a Dunafejedelemségekkel kötendő kereskedelmi egyezmények tárgyában folytatott diplomatiai alkudozásokra vonatkoznak. Meg kell jegyeznünk, hogy az ausztriai okmány mind a lapokban közzé tett alakját illetőleg, mind tartalmilag nem egy tekintetben hibás. A nyilvánosságra hozott okmányok elseje ugyanis nem Ausztria-, Német- és Oroszország által a Portához intézett egyenlő szövegü jegyzék, mint tévesen állitották, hanem a három nevezett birodalomnak Konstantinápolyban meghatalmazott követjei által közösen megállapitott instructió az illető követségek első tolmácsai számára, melyet a Portával közölni kellett. Egyuttal azon helyzetben vagyunk, hogy ez instructió helyes szövegét a franczia eredeti nyomán közölhetjük:

„Zichy gróf utasitása Kosjek lovag számára.

Nem ismeretlen ön előtt, hogy a kereskedelmi szerződéseknek a magas Porta által történt felmondása következtében tényleg előtérbe lépett az a kérdés, van-e joguk a hübér-viszonyban álló fejedelemségeknek idegen hatalmakkal kereskedelmi egyezményeket kötni. Oláhország, mely autonomiáját megállapitó, e jog javára fennálló szerződéseket magyarázza és kifejti, már is egy belföldi rendeletet adott ki, mely a fennálló vámokat 1875. jan. 1-től kezdve lényegesen megváltoztatja. A fontos anyagi érdekek, melyeket e kérdés magában foglal, arra kényszeritik a kormányt, hogy e kérdés gyakorlati megoldására törekedjék. Ez által nem czéloztatik az, hogy azon kötelékek, melyek a vazall fejedelemségeket a suzerain udvarhoz csatolják, megjavittassanak, vagy szorosabbra füzessenek. Legtávolabbról sincs szándékunkban e kötelékeket valami módon sérteni. De e fejedelemségek földrajzi fekvése és intézményeik nem engedik meg, hogy az ottoman birodalomhoz tartozó más tartományokkal egyenlőknek tartassanak. A fejedelemségek bizonyos előjogokkal és belső autonomiával birnak, melyek kihatással birnak, más államok vámaira és kereskedelmére. Azon hatalmak, melyek alattvalói e fejedelemségekkel érintkezésbe jönnek, e tekinteteket szükségszerüleg számitásba kell hogy vegyék.

A nélkül, hogy a mondott körülmények által érintett jogi kérdésre kiterjeszkednénk, elég a megjegyzés, hogy a külhatalmak kormányai folytonosan kényszeritve látják magokat arra, hogy a vazall fejedelemségek helyhatóságaihoz forduljanak, hogy alattvalóik kereskedelmi ügyeinek szabályos menetét biztositsák. A Törökországgal kötött szerződések külön vámkezelést adnak a fejedelemségeknek, de a megállapitott egyezmények hiánya azon kezelési mód, mely a többi államok között gyakran veszélyes zavart idéz elő az illető vámhivatalokban. E kellemetlenségek arányosan szaporodnak a közlekedési eszközök gyarapodásával. Lehetetlen bizonyos érdekeket csupa formakérdés miatt veszélynek kitennünk. Ön tehát felhatalmaztatik, hogy tudassa ugy a nagyvezérrel, mint a külügyérrel, hogy mi jogositottaknak tartjuk magunkat arra, hogy Törökország vazall fejedelemségeivel különös és közvetlen vám-, tarifa- és kereskedelmi egyezményekre lépjünk.

Biztositsa egyszersmind az ottomán kormányt arról, hogy ezen, minden politikai jelleget nélkülöző egyezmények csak a miniszterek és hivatott közigazgatási közegek által iratnak alá, de nem láttatnak el az uralkodók helybenhagyásával. E szerint semmikép sem fogják ő cs. felsége, a sultán jogait korlátozni, s azt az állást megváltoztatni, mely a vazall fejedelemségeknek a magas portával kötött szerződésekben biztosittatik.“

Ő Felsége folyó évi márczius hó 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával gróf Szapáry Gyula, volt magyar kir. belügyminiszternek az első osztályu vaskoronarendet és a belső titkos tanácsosi méltóságot, és ifj. gróf Zichy József, volt magyar kir. közmunka- és közlekedésügyi miniszternek a belső titkos tanácsosi méltóságot dijmentesen adományozta.

Báró Wenckheim Béla miniszterelnök ma érkezik vissza Bécsből s a napokban már beköltözik a miniszterelnöki palotába. A holnapra tervezett miniszteri tanács még a miniszterelnök pesti lakásán tartatik meg.

A közlekedési minisztériumban az államtitkári állomás betöltésének kérdése — mint értesülünk — még jó ideig függőben marad. Péchy Tamás közlekedési miniszter az eddigi kezeléssel és személyzettel óhajt alaposan megismerkedni, mielőtt államtitkár választására elhatározná magát.

A közjegyzők, mint értesülünk, a husvéti ünnepek alatt fognak kineveztetni. Az igazságügyminiszter csak budgetjének letárgyalását várja, (a mi valószinüleg holnap be lesz fejezve) s azután rögtön hozzá lát a közjegyzők kinevezéséhez, elfogadva e tekintetben alapul a már Pauler által tett előleges munkálatokat.

Az egyetemi és az államnyomda összeolvasztásának hosszu idő óta függőben levő, és a pénzügy és a közoktatási miniszteriumok közt vitás kérdése — mint halljuk — legközelebb megoldásra jut, és pedig ugy, hogy az egyetemnyomda beolvasztatik az államnyomdába.

Ur szine változása a „Hon“-ban márczius 15-dikén.

Borzalommal olvassuk a „Hon“-nak azon sorait, melyekkel ma márczius 15-két ünnepli. Az előbbi években csak lelkesitőt csak magasztost látott a „Hon“ a márcziusi napokban s az azt követő eseményekben, 1873. márczius 15-én még igy irt t. laptársunk:

„Szükség volt egy napra, mely félretaszitsa a törvényhozás ócska klepsidráját s egy lökést adjon az időnek, mely a nemzetet évtizedekkel előbbre viszi. Szükség volt, hogy rögtön, rendkivüli nyilvánulás által szakitson a nemzet balfogalmaival, hogy egyszerre jusson erejének öntudatára. Sietni kellett: — és aztán követelni egyszerre mindent, a mihez a nemzetnek joga van, a mi életének föltétele. És követelni azt egyhangulag. S az egyhangu követelés, sikerült győzött . . . .

Nagy ára volt e napnak! De a győzelem, mit meghozott még e nagy árnál is nagyobb. E naptól számitja felszabaditását a magyar nép. Legyen áldott emlékezete! Áldva legyen azoknak hamva, kik e nap diadaláért áldozatul adták oda magukat.“

1874. márczius 15-én pedig igy nyilatkozott a „Hon“. „két izben sikerült a (Deák-pártiaknak) a nemzetet oly nyilatkozatra birniok, melyből joggal vélték következtethetni, hogy a nemzet helyesli, a mit tesznek, s hogy márczius 15-ének szellemét megtagadta a magyar nemzet! Ámitották az országot, ámitották a királyt, ámitották önmagukat. A magyar nemzet nem tagadta meg márczius 15-két. Nem! ezerszer nem. A magyar nemzet aspiratiói most is ugyanazok, a mik voltak huszonhat évvel ezelőtt. Most is érzi, most is tudja, hogy elégült, nyugodt, boldog csak azzal lehet. Vajjon az a nemzet, mely márczius 15-én kijelentett óhajtásai egyik részének teljesülésében zálogát birja annak, hogy szent akarattal a többit is elérheti, még ezentul is hajlandó lenne, a helyett, hogy lelke sugalmát követve, aspirátióinak most már több valószinüséggel hihető megvalósitására törekednék, hajlandó lenne succursust nyujtani azon politikának, mely odáig jutott, hogy már-már kimerülten leroskad, megbukik; hajlandó lenne megmenteni azt a bukástól, hogy tovább romboljon, s később talán, de bizonyosan vele együtt bukni? — Kétségbeejtő gondolat elképzelni is s ha ugy lenne, nem volnánk érdemesek reá, hogy valaha volt egy oly márczius 15-dikénk, melyre büszke lehetne a fénypontokban leggazdagabb nemzete is az összes ó-közép és ujkori történelemnek.“

De „honores mutant mores.“ Ma már, — midőn nem is a nemzet, hanem maga a balközép „nyujtott succursust a már-már kimerülten leroskadó politikának, hogy az tovább rombolhasson;“ ma midőn a márcziusi „aspirátiók megvalósitása nem oly valószinü“ többé a „Hon“ előtt, mint 1874. márczius 15-én volt, — ma ily szomoru tanuságot von ki a „Hon,“ márczius 15-kéből:

„Az 1848-diki márczius napjainak az volt egyik indokolt, de balvégzetü eredménye, hogy a szabadsághoz jutott nemzet tulmohó vágygyal, egyszerre akarta kiüriteni a tőle oly hosszu ideig elvont kehelyt. Lelkesedése határt nem ismert, lelkesedésében késznek, képesnek mutatta magát világraszóló, lehetetlennek látszó erőkifejtésre, világot rázva próbálta erejét, — de számitani, azt nem tudott. Keserüen kellett meglakolnia, hogy ezt meg nem tanulta elébb.“

„O tempora, o mores!“

A pestmegyei baloldal ma délután 4 órakor nyilvános pártgyülést tart, a megyeház nagytermében az uj pártalakulás tárgyában.

Az erdélyi részekben a Deák-párt s a balközép, — mint már jeleztük, — Kolozsvárott e hó 22-kén külön-külön értekezletet fognak tartani a pártfusió czéljából. Ezen értekezleteket 23-kán vagy 24-kén egy közös pártgyülés fogja követni.

Kolozsmegyében az 1875-ki összeirás szerint 2564 választó van, mig 1872-ben 3686-ra rugott a képviselőválasztásra jogositottak száma. Most tehát 1122-vel apadt a szám.

A képviselőház zárszámadási bizottsága tegnap d. e. 11 órakor tartott ülésében folytatván, bevégezte az 1869. zárszámadásokra vonatkozó jelentését.

A képviselőház közoktatásügyi bizottsága ma reggel 9 órakor tartott ülésében hitelesitette a néptanitói nyugdijjavaslatra vonatkozó jelentést és végleg megállapitotta és minden változtatás nélkül elfogadta a Molnár Aladár által ujonnan szerkesztett szöveget. Ennek kapcsában Molnár Al. a határőrvidékre nézve tett inditványa, mely mint 46. §. illesztetvén be, szintén elfogadtatott, valamint a régi 10. §. most 40. §. uj szövege. E két §-t nagy érdekénél fogva itt közöljük:

46. §. A volt határőrvidékhez tartozott községek tanitóinak nyugdijazását illetőleg ezentulra is fenntartandó a tanitói osztály jogviszonyainak szabályozásáról 1871 junius 8-án kiadott és az 1873 XXVII. törv. cz. 2. §-ában is érvényben hagyott legfelsőbb rendeletnek a nyugdijazásra, özvegyek s árvák ellátására vonatkozó határozatai és a közoktatásügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy az idézett rendelet intézkedéseit lehetőleg összhangzatba hozza a jelen törvény határozataival akként, hogy a volt határőrvidéki iskolák tanitóinak számukra biztositott igényei ne csorbittassanak.

40. §. A nyugdijra jogositott rendes tanitók, nevelők, óvók (tanitónők), ugyszintén a 39. §-ban emlitett képezdei tanárok számára akár maguk az illető tanitók, akár az illető iskolafenntartók által a 9, 15 és 39. §§-okban megállapitott nyugdijnál s özvegyi segélynél nagyobb, t. i. a 9. s 39. §§-okban meghatározott nyugdijösszegeken kivül még (40 év utánra) 400 forintig fokozható nyugdij, s annak megfelelő özvegyi segély biztositható a következő módon:

1. Az ekként biztositott többlet csak kerekszámban 100, 200, 300 vagy 400 forintnyi nyugdijösszeg s ennek 40%-át tevő özvegyi segélypénz lehet.

2. Az illetők a 29 és 30. §-ban rendelt befizetéseken felül kötelesek fizetni, a biztositott többletnek egyszer mindenkorra 25%-át, s évenként 10%-át.

A ki a befizetést egy éven át elmulasztja, az mind a biztositott többletre, mind a befizetett összegre való minden igényét elveszti.

3. A többletet biztositó nem lehet 55 évesnél idősebb.

4. A jelen §-ban engedett ezen felül a fizetés kezdetétől számitott 10 évig az illetőnek nyugdija a 9. §. értelmében fizettetik ki, a 11. évtől kezdve a biztositott többlet 40%-át kapja, mely évenként két %-al növekedik, mignem a felülfizetés kezdetétől számitott 40 év mulva az egész biztositott többletet kapja.

Budapest, márczius 15.

Tegnap közöltük a nemzetiségi klubb „érdekes“ nyilatkozatát, melyben Babes, Trifunácz, Polit és társaik az uj kormányt támogatni igérik, mert felteszik a kormányról, hogy „a nemzetiségeknek kedvezőbb törvényeket loyalis módon fogja alkalmazásba venni és hogy sok visszaélést s erőszakosságot meg fog szüntetni, melyek miatt a nem magyar népek annyit szenvedtek“!

A nemzetiségi képviselők ezen megtisztelő bizalmát az „Ellenőr“ némi bizalmatlansággal fogadja s ugy tetszik, mintha t. laptársunk nem nagyon bánkódnék, ha e tisztességtől megkiméltetett volna az uj kormány. Az „Ellenőr“ nem szavakat, hanem tetteket követel a nemzetiségi képviselőktől; mert tart attól, hogy ezek az urak bizonyos „elvi fenntartásokba burkolódznak“ à la balközép.

A „Hon“ azonban egészen máskép gondolkozik, mint elvtársa; a „Hon“ melegen üdvözli a nemzetiségi képviselőket azon a téren, melyre léptek.“ Most már aztán nem tudjuk, hogy a két kormánypárti lap közül, melyik tolmácsolja hiven a kormány nézeteit. Mellesleg megjegyezzük, hogy az „Ellenőr“ határozottan kinyilvánitja, hogy ő ezentul patentirozott „kormánypárti“ lap lesz. Ezen nyilatkozat nézetünk szerint pleonasmus.

A MÁSOK PÉNZE.

REGÉNY.

Irta: **GABORIAU ÉMILE.**

Franeziából forditotta: ZICHY CAMILLA.

I. Az élő fabábok.

XXIII.

Másnap, vasárnap reggel, Favoralné és gyermekei egy dühös tömeg őrületes kiáltásaira és szitkaira ébredtek, miután nehány órányi nehéz álmat élveztek, mely a nagy katastrophákat többnyire követni szokta s az erőszakosan sértett természet utolsó jótéteménye.

A család minden tagja szobája mélyében megérté, hogy lakásukat ellepte a nép.

Az ajtókra irányzott sulyos csapások közé, tompa toporzékolás, férfikáromkodás és női szitkozódás vegyült. S e folytonos és zürzavaros zsivaj és dulakodásból egyes szidalmak ki-kihallatszottak:

— Mondom, hogy itthon vannak!...

— Gaznép! Zsiványok! Tolvajok! . . .

— Be akarunk menni, bemegyünk! . . .

— Jőjjön elő hát az asszony, látni akarjuk, beszélni akarunk vele! . . .

Perczenként mély csend állt be, s akkor ki lehete venni a szolgáló álmos hangját, de csakhamar a kiabálások és fenyegetődzések megujultak . . .

Maxence leghamarébb felkészült és a salonba szaladt, hol nemsokára megjelent nővére és anyja is, halaványan s könyektől s az álomtól felduzzadt arczczal. Favoral asszoy annyira reszketett, hogy nem birta bekapcsolni ruháját.

— Halljátok? szólt fulladozó hangon.

A salonba, mely csak a magas szárnyas ajtó által volt az ebédlőtől elválasztva, behallatszott minden szó. S mily szavak!

— Nos! szólt hidegen Gilberte, nem lehettünk-e elkészülve e mindent meghaladó gyalázatra? Ha Berteau tegnap egyedül jött, azért volt, mert azok között, kiket atyánk meglopott, egyedül ő volt már tegnap értesitve. Most itt van a többi is! . . .

S fivéréhez fordulva határozottan szólt:

— Látni kell őket, beszélni kell velök! De Maxence nem mozdult.

Megborzadt azon eszmétől, hogy a szitkozódó, átkozódó, őrjöngő hitelezőkkel szembe kell szállnia.

— Jobban szereted, ha betörik az ajtót? kezdé ujra Gilberte. Már nem sok hija.

Maxence nem tétovázott többé. Minden bátorságát összeszedve, kirohant az ebédlőbe . . .

A rendetlenség ott minden határon tul ment. Az asztal egy sarokba tolatott, a széleket felboriták. Vagy harminczan voltak együtt, férfiak és nők, házmesterek, boltosok, negyedbeli nyárspolgárok, mindannyian kigyult arczczal, kidülledt szemekkel és dühösen hadonázva, a plafont fenyegetve összeszoritott ökleikkel . . .

— Uraim . . . kezdé Maxence. De iszonyu füttyök és kiáltások feleltek szavára és elnémiták. A mint belépett, oly szorosan körülfogták, hogy képtelen volt a salonajtót behuzni maga után s mielőtt magához térhetett volna, már egy ablakmélyedésbe szorittatott.

— Uraim, atyám . . . kezdé ujra.

Ismét félbeszakiták. Hárman, négyen álltak előtte és a mint kijelenték, mindenekelőtt a tényállást akarák röviden és világosan előadni.

Mind egyszerre beszélt, s mindegyik emelt hangon, mert a többit tul akarta kiáltani. S mégis, zavart magyarázataikon keresztül tisztán követni lehetett a Kölcsönös hitelbank pénztárnokának működését.

Azelőtt csak kivételképen és hosszas kéretés után vállalkozott a kinált összegek elhelyezésére. Csak tekintélyesebb sommákat fogadott el, soha kevesebbet tizezer franknál, s még ilyenkor is mentegetődzött s elmondá, hogy nem csodatevő, nem boszorkánymester, jót nem állhat semmiért s ép ugy csalatkozhatik, mint akárki más.

Azonban a Commune óta arra törekedett, hogy minél több megbizást kapjon, még pedig oly kiszámitott kétszinüséggel járt el, melyre zord jellemét nem is hitték volna képesnek. Bármely ürügy alatt, szemtelen merészséggel bement a szomszédokhoz, a házát kiszolgáló kereskedőkhez, s miután velök egyetemben panaszkodott volna az üzlet pangásáról, s a naponta növekvő pénzszerzési nehézségről, mindig avval fejezte be beszédét, hogy szemüket kápráztató dolgokat beszélt bizonyos pénzkezelésekről s azoknak óriási kamatozásáról, melyről a nagy közönségnek természetesen fogalma sincs.

Ha ármánykodása el nem árulta őt, onnan ered, mert egytől-egyig mindegyiknek a legszorosabb titoktartást kötötte lelkére kijelentve, hogy a legcsekélyebb indiscretio után kérelmi ostrom alá kerülne, s hogy képtelen volna valamennyiért azt tenni, a mit egynek barátságból szivesen megteszen.

Azonfelül mindent elfogadott, még a legjelentéktelenebb összegeket is, határozott biztonsággal igérve, hogy rövid idő alatt meg fogja kétszerezni, sőt háromszorozni, még pedig minden risico nélkül s hogy ki-ki nyugodtan alhatik pénze miatt.

Most, hogy a hajótörés bekövetkezett a kis hitelezők, mint rendesen, a legnyugtalanabbak valának. Minél kevesebb pénzünk van, annál melegebben ragaszkodunk hozzá. Volt ottan egy ujságárusné is, egy szegény, beteg öreg asszony, ki mindenét, mit a kerek világon birt, egész élete munkájának megtakaritott filléreit: ötszáz frankját, Favoral urra bizta.

Kétségbeesetten belekapaszkodva Maxence ruháiba, a szegény asszony sirva esdekelt, hogy adják vissza pénzét, esküdve, hogy ha meg nem kapja vagyonát, nem marad egyéb hátra számára, csak a Szajnába ölni magát.

Rimánkodása és kétségbeesett jajkiáltásai a többi hitelezőt is még jobban felláziták.

Hogy a Kölcsönös hitelbank pénztárnoka milliomokat sikkasztott, azt megérték, a mint mondák. De hogy e szegény öregnek ötszáz frankját el tudta lopni, az mindent felülmult, mit képzelni lehete, az oly nyomorult, aláváló gyávaság, hogy a törvény nem bir elég szigoru fenyitéssel, mely kellőleg büntessen ily vétséget.

— Adja vissza neki ötszáz frankját! kiáltának mindannyian.

Mert egy sem volt köztük, ki fejét rá nem merte volna tenni, hogy Favoral ur félrerakott magának pénzt, még pedig sok pénzt; voltak olyanok is, kik azt állitták, hogy legbiztosabban rejthette el saját házában s ha jól keresnének tán meg is lelnék.

Elkábitva, a zsivajtól szédülve, nem tudva kire hallgasson előbb, füttyökkel, szitkokkal elhalmozva, a mint szólásra nyilt szája, Maxence fejét kezdé veszteni, midőn szerencsére az ellenséges tömegben egyszerre megpillantá Chapelain ur baráti arczát.

A hallatlan veszteség fölötti keserves bánkódás, már hajnalhasadtával kiüzte a volt gondnokot meleg ágyából és épen azon perczben ért a Saint-Gilles-utczába, midőn a hitelezők a szállást elfoglalák.

Leghátul állva, mindent látott, mindent hallott a nélkül, hogy életjelt adott volna s ha most közbe veté magát, azért történt, mert felismeré, hogy a dolgok csunyán fejlődnek.

Ismert egyéniség volt s midőn előlépett, minden oldalról e kiáltás fogadá:

— Ez a zsiványnak barátja!

Azonban ő nem ijedt meg ily csekélység miatt. Különb dolgokat látott ő azon husz év alatt, hogy ügyvédkedett s bele volt keverve a pénz mindazon félelmetes komédiáiba, melyek Párisban naponta eljátszatnak.

Tudta, miként kell beszélni dühös hitelezőkkel, miként kell elbánni velök s mily hurokat lehet megrezgetni e fellázadt keblekben.

A legnyugodtabb hangon felelt nekik:

— Mindenesetre meghitt barátja voltam Favoralnak s tanuság az, hogy barátságosabban bánt velem mint a többiekkel. Százhatvanezer frankomat nyelte el.

E nyilatkozat magába véve is megnyerte számára közönségének minden rokonszenvét. Szenvedésükben osztozott, kijutott neki is a maga része, tisztelték érte. Tudták azonfelül, hogy ügyes üzleti ember, tehát elnémultak, hogy meghallgassák. Metsző, rövid hangon számon kérte az ostromlóktól, mit keresnek itt és mit akarnak. Nem tudják-e, minek teszik ki magukat midőn igy erőszakosan betörnek egy lakásba? Mi történt volna, ha Maxence, a helyett, hogy parlamentierozásba bocsátkozott velök egyszerüen a rendőrfőnökért küldött volna?

Favoralnéra és gyermekeire bizták-e vagyonukat? Nem. Mit követelnek tehát ezektől? Van-e köztük olyan ravasz róka is, ki mindig azon van, hogy a többinek kárára egészen kifizettesse magát?

Ez utóbbi czélzás elég volt arra, hogy egyszerre megszüntesse a közös egyetértést, mely eddig valamennyi hitelező közt létezett. Gyanuskodni kezdtek. Kutató tekinteteket váltottak egymással.

S minthogy a vén ujságárusné, kit még az imént annyira sajnáltak, ismét nyafogni kezdett két asszony durván ráförmedt:

— Az ördögbe! Mért fizetnék magát hamarább mint a többieket? Nincsen-e annyi jogunk mint magának? . . . .

A volt gondnok elég ügyes volt a tömeg hangulatát felhasználni!

— S azonfelül, folytatá, ki birta bizalmunkat Favoralban? A magánzó? Igen, de még sokkal inkább a Kölcsönös hitelbank pénztárnoka és részvényese. Ebből kiderül, hogy azon bank, legalább magyarázatokkal tartozik nekünk. S ez nem elég. Csakugyan ki vagyunk-e játszva, hogy oly nagyon kiabálunk? Mindössze, mi az a mit tudunk? Hogy Favoral sikkasztással vádoltatik, hogy ide jöttek őt letartóztatni, s hogy ezalatt megszökött. Az következik-e ebből, hogy pénzünk is elveszett? Én még azt remélem, hogy nem. Jelen helyzetünkben mit tehetünk? Az óvatosság által kijelölt mentesitési lépéseket elintézni és várni, mig a törvény eljár helyettünk és elvégzi a dolgát . . . .

De ezalatt már egyenként visszavonultak a hitelezők s nemsokára a még mindig elképedt szolgáló, az utolsó után is betette az ajtót.

Ekkor Favoralné, Gilberte és Maxence körülfogák Chapelain urat, kezet szoritva vele.

— Oh! uram, barátunk, mikép köszönhetjük meg a tett szolgálatot? . . . . .

De a volt gondnok nem látszott nagyon gyönyörködni a nyert győzedelemben.

— Ne köszönjenek semmit szólt, csak kötelességemet teljesitém, mit helyettem minden más becsületes ember is megtett volna.

Azonban a hideg nyugodtság felszine alól, mit a legkiábránditóbb mesterség hosszas kezelésének köszönhete, kiérzé az ember az igazi, őszinte részvétet.

— Valóban sajnálom önöket, folytatá rövid szünet után, teljes szivből sajnálom kegyedet asszonyom, kegyedet édes Gilbertem és önt is, szegény Maxence. Soha sem értettem meg annyira, mily bünös azon családfő, ki övéit ballépései szomoru következményeinek kiteszi.

(Folytatása követk.)

A „P. Lloyd" az uj kormánynyal szemben elfoglalandó álláspontját következőleg jelzi:

„Mi nem élünk azon csalódásban, hogy az uj kabinet már eddig valami varázsszert talált volna fel, mely minden bajtól megszabadithatna bennünket; sőt azon lehetőség is felmerülhet, hogy egyes kérdésekben kénytelenek leszünk a ministeriummal szemben elvileg egészen eltérő álláspontot elfoglalni, de ez meg nem akadályozhatja, hogy előmozditsuk azon nagy czélokat, melyek végett évek óta a rokon pártok egyesitésére törekedtünk, és erőnktől telhetőleg oda fogunk hatni, hogy az uj szövetkezés oly mérvben erősödjék, melynél fogva a személyek és események bármely változását erőteljesen tulélje."

—

A „N. P. Journal" a főváros polgárainak az uj kormánynyal szemben elfoglalt tartózkodó álláspontját igy jelzi:

„Ha Budapest városának képviselői érdemesnek találták volna a fusió rendkivül fontos történelmi eseménye alkalmából választóikkal érintkezésbe lépni s nekik egy szabad vasárnapi délutánt kölcsönös eszmecsere végett szentelni: ők is, mint mi, észrevették volna, hogy a polgárság a fusiót hazafias örömmel üdvözli, az abból eredt kabinettel szemben jóakaró, de várakozó magatartást tanusit. Ők is, mint mi, azt találták s irányadó körökben haszonnal constatálhatták volna, hogy a főváros politikai áramlataiban főleg két eszme tuluralkodó. Mindenekelőtt szükséges, hogy az uj kormány biztositékot — és pedig jobbat, mint eddig — nyujtson arra nézve, hogy az államháztartást gyökeresen fogja rendezni és egyensulyban tartani. Másodszor semmi áron sem szabad a megyei kicsinyes politika tömkelegébe tévednie és a megyei autonómia ürügye alatt az európai jogállam eléggé drágán vásárolt vivmányait feladnia. Ha a kormány az első tekintetben erőt és belátást, a másik tekintetben önuralmat fogna kifejteni: akkor, de csakis akkor számithat a főváros polgárainak bizalmára és odaadó támogatására."

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése márczius 15-én.

A képviselőház mai ülésében folytattatott a költségvetés tárgyalása. A honvédelmi budgetnél nem volt általános vita, s a ház igen gyorsan haladt át az egyes tételeken. Csiky Sándor azt inditványozta, hogy a honvédmenház számára 5000 frt segély vétessék fel a budgetbe; s Irányi D. tett inditványt a honvédelemre képtelenek által fizetendő megváltási dij tárgyában. Az első inditvány Móricz előadó felszólalására a pénzügyi bizottsághoz utasittatott; Irányi felszólalására nézve pedig Szende honvédelmi miniszter megjegyzé, hogy az e tárgyban már nagyrészben kész törvényjavaslatot mielőbb előterjesztendi.

A honvédelmi budget után a belügyi költségvetés vétetett tárgyalás alá. Általános vita itt sem volt. Orbán Balázs szólalt fel a főispáni institutió eltörlése mellett; Tisza röviden és a ház helyeslése közt replikázott. A erdélyi csendőrség kérdésénél Tisza belügyminiszter kijelenté, hogy ezen institutiónak eltörlése ez időszerint nem czélszerü, de oda fog törekedni (és reméli is, hogy ez sikerülni fog), hogy az erdélyi csendőrség minden tekintetben a magyar kormánynak, és csakis ennek legyen alárendelve. Vita fejlődött még ki a nemzeti szinháznál, melyben Beöthy Ákos, Jókai, Degré vettek részt; Beőthy hevesen támadta meg a mostani igazgatást, Jókai utalt arra, hogy a jelenlegi igazgatóság az előbbeniek által elkövetett hibák sulya alatt görnyed, ugyanily értelemben szólt Tisza belögyminiszter is, kiemelvén, hogy a felügyeleti jogával szigoruan élni fog.

Soraink zártakor még a belügyi budget tárgyalása folyt, s az ma valószinüleg befejeztetik.

—

Elnök: Ghyczy Kálmán, Jegyzők: Mihályi Péter, Beöthy Algernon, Szeniczey Ödön. A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, Tisza Kálmán, Perczel Béla, Péchy Tamás, Simonyi Lajos b., Trefort Ágoston, Szende Béla, Pejachevich Péter gróf.

Elnök az ülést d. e. 10 órakor megnyitván, a mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után Mihályi Péter a zárszámadási bizottság nevében bemutatja annak jelentését az 1869. évi zármadások tárgyában. Ki fog nyomatni és szétosztatni. Molnár Antal a közoktatási bizottság nevében bemutatja annak jelentését a néptanitók nyugdijazásáról szóló törvényjavaslat tárgyában. Ki fog nyomatni és szétosztatni. Zichy Antal magán kérvényt nyujt be. Molnár Antal a kérvényi bizottság jelentését mutatja be. Szombaton fog tárgyaltatni. Perczel Béla igazságügyminiszter az Oroszországgal 1874. évi október 15-én a közönséges büntettesek kölcsönös kiadatása iránt kötött államszerződésről szóló törvjavaslatot teszi le a ház asztalára. Az osztályokhoz utasittatik.

Harmadszor felolvastatnak és véglegesen elfogadtatnak a birósági végrehajtókra vonatkozó törvény módositásáról és a kézbesitésekről szóló törvényjavaslatok. A végleg elfogadott törvényjavaslatok a főrendiházzal közöltetni határoztattak.

Tárgyalás alá vétetik a honvédelmi miniszterium költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

Központi igazgatásra 301,860 frt szavaztatott meg. A hadbirósági költségekre előirányoztatik 4000 frt. Csiky Sándor ezen összegnél a honvédmenház számára adandó segély iránt ad be inditványt. Elnök figyelmezteti szólót arra, hogy a ház a hadbiróságokra előirányzott összegre van hivatva nyilatkozni. Csiky Sándor engedelmet kér a háztól, hogy inditványát ezen rovatnál terjeszthesse elő — mert különben kénytelen lesz azt egy más rovatnál tenni. (Felkiáltások: Megengedjük.)

Szóló folytatván beszédét hivatkozik arra, hogy a honvédmenházat a nép épitette, és is igy a nép képviselői sem tagadhatnak meg attól bizonyos évi segélyt. 5000 frtot kér megszavaztatni.

Móricz Pál előadó kijelenti, hogy ő ma is oly érzelmekkel viseltetik a honvédek iránt, mint ezelőtt, de mint a pénzügyi bizottság előadója, kéri, hogy a Csiky által beadott inditvány a pénzügyi bizottsághoz utasittassék jelentéstétel végett. A ház elfogadja az előadó inditványát.

A honvédségi Ludovica-Akadémia részére előirányoztatott 137,067 frt.

Csanády Sándor intézkedésre hivja fel a minisztert az iránt, hogy a magyar ifjak ne legyenek kénytelenek német nyelven a tiszti vizsgát tenni, és hogy az önkénytesek a honvédségbe soroztassanak.

Móricz Pál előadó kijelenti, hogy csakis a közös hadseregben kivántatik a tiszti vizsga német nyelven; a honvédségnél a mint magyar a vezénylet, ugy magyar a vizsga nyelve is. Hogy önkéntesek csak a közös hadseregbe soroztathatnak, az a védtörvényen alapul, melyet előbb meg kellene változtatni. Kéri Csanádyt, hogy akkor tegyen ez iránt inditványt, midőn a védtörvény revisiója fog tárgyaltatni.

Irányi Dániel utasittatni kéri a honvédelmi minisztert, hogy az 1868. XL. t. cz. 56. §-ának azon rendelkezését, mely szerint azok, kik a besorozás alól felmentettek, vagy a póttartalékba osztatván be, a szolgálat sorrendje reájuk nem került, bizonyos dijat fizessenek, hajtsa végre. Ezen ekként befolyó összegek rokkantak ellátására volnának törvény értelmében forditandók.

Szende Béla honvédelmi miniszter kijelenti, hogy az erről szóló törvényjavaslat már elkészült és reménye van arra, hogy az az iránt még fenforgó differentia elintéztetvén, a törvényjavaslat már legközelebb a minisztertanács elé lesz terjeszthető. E törvényjavaslatot azok közé számitja, melyek a törvényhozás által minélelőbb tárgyalandók.

Erre Irányi visszavonja inditványát.

Ujonczozási költségekre 20,000 frt, — honvéd főparancsnokságokra 45,069 frt — kerületi parancsnokságok szükségleteire 220,000 frt, — csapatokra 5.483,639 frt szavaztatott meg, — a ruházat és felszerelésre előirányzott 480,000 frt, valamint a főraktár felépitésére előirányzott 20,000 frt. töröltetett, alapitványokra 4648 frt szavaztatott meg, a járművek és hámok beszerzésére előirányzott 80,000 frt és az ujonnan felállitott 6 lovas századnak beszerzendő lovak árára előirányzott 183,915 frt töröltetett, a nyugdijakra előirányzott 45,000 frt megszavaztatott.

Ezzel a honvédelmi miniszterium költségvetésének részletes tárgyalása befejeztetett.

Tudósitásunk befejezésekor tárgyalás alá vétetett a belügyminiszterium költségvetése. Az ülés további folyamát reggeli lapunkban fogjuk közölni.

A vidékről.

Szabadka, márcz. 10.

A fuziópárt azon vidéki tagjai, kik egykor a „balközéphez" tartoztak, sehogysem akarják belátni, hogy a mai kormányhoz elvben legközelebb álló, de függetlennek is lenni tudó budapesti hirlapok miért nem fujnak mindenben egy nótát az uj kormánypárti „Hon"-nal és „Ellenőr"-rel s miért nem magasztalják már a jószándékot is, melylyel a Wenckheim-Tisza kabinet terhes hivatalát elvállalta.

Itt nálunk például, ha valamelyik volt „Deákpárti fuziónista oly véleményt talál nyilvánitni, mely nem föltétlen dicsőitése a különben csak egy hét óta fungáló kormányférfiaknak, az ily embert azonnal készek a legszélsőbb ellenzéki táborba sorozni, nagy hanggal hivatkozván egyuttal arra, a mit a „Közérdek" mult keddi 68. számának vezérczikke a kormányképes ellenzék alakitása iránt helyesen mond.

Nemde felfordult világ ez? Midőn ezt ugyanazok teszik, kik több mint 7 éven át a „Deákpárti" kormányt mint a bokrot szidták, sőt a fölöttük elérhetetlen magasságban álló „hazabölcsét" elvtagadással vádolták azért, mivel 1867-ben a haza megmenthetéseért kevesebbel is beérte — egy jószándéku szerződő féllel szemközt, mint a mennyit 1861-ben a jogvesztés theoriáját hangoztatókkal szemben okvetetlenül kivánnia kellett a nemzet nevében.

Node azért csak maradjunk meg tartózkodó álláspontunkon, s tartsunk azon — ha jól tudom — angol államférfiuval, aki ugy nyilatkozott, hogy ha nem léteznék oppositió, teremteni kellení azt; engedjük zsörtölődni az uj kormánypártiakat, hisz igy tisztulnak az eszmék; azoknak pedig, kik még a parlamentaris ellenzékben is vörös vagy fekete reactiót látnak, bocsássuk meg ezen tévedésüket, hisz „homines sumus, errare possumus", s felhiván őket a haza érdekében való tovább munkálkodásra; legyünk elismeréssel mindaz iránt, mit kormányunk az ország érdekében helyeset, jót cselekszik; de a hibáknak se hunyjunk szemet. Ez volna szerény véleményem szerint mindazok teendője, kik sem a multba való visszatekintgetés, sem pedig utopiák által, hanem a tényleges viszonyok számbavétele alapján óhajtják hazánk megfeneklett hajóját biztos révpartra juttatni.

Ujdonságok.

Budapest, márcz. 15.

Hivatalos. *Névváltoztatások.* Adler Ignácz és Antal budapesti lakosok nevüket „Acsádi"-ra, Stradl János csáktornyai törvényszéki jegyző „Sárdi"-ra, Statkievits Károly glagováczi segédjegyző „Munkácsi"-ra változtatták.

Pályázatok: járásbirói állomás Tordán, — II. osztályu fegyőri állomás az illavai m. kir. országos fegyintézetnél, — állatorvosi állomás Sopronban, — járásbirói állomás a b.-gyarmati trvszék területén levő Szécsényben.

A jubilaeumokat okvetlenül emelik az alkalmi költemények. Incollegialis dolog lenne tőlünk, nem közölni ama üdvsorokat, melyeket a közelebb jubilált két honi laphoz, illetőleg két szerkesztőhöz küldtek a névnap és hosszu fennállás alkalmából. Az egyik a „Torontál" érdemes szerkesztőjéhez van intézve s igy szól:

„Ki, ha misét halgat: kegyes;
Ki, ha előtánczos: begyes;
Ha ir, társalg, zenél: ügyes;
Ha szól, „ok"-os nem ürügyes;
Mint férj, s apa; családügyes;
Mint szerkesztő: közösügyes;
Ezen férfi: Balázs Frigyes,
Legyen szerencsével frigyes."

A másikat közvetlenül s érdemileg élvezni a „Pesti Napló"-nak jutott a szerencse azon közben, hogy dicső fennállásának 25 éves ünnepi torát ette-itta, és toasztozta. Emez igy hangzik:

„Kicsi magból terebély fa,
Érted forr az ünnepély ma,
Régi hived vagyok én is,
Bárha ma nem ismernél is.
Láttalak én csemetének,
Ott voltam, hogy ültetének.
A föld, melybe gyökered nyult,
Vértől ázott, könytől puhult.
Szabad eszmék napja emelt,
Honszeretet nagyra nevelt.
Virulj, örök becsülettel
S multad soha ne feledd el!"

A mai kegyeletes napot, mint jelzők, az ország igen sok részében megülik, még pedig pártkülönbség nélkül. A szélső baloldal elvesztette monopoliumát, hogy csak neki legyen joga örülni vagy merengni a dicső, vagy gyászos multak felett. A mai nap nem pártünnep többé, hanem nemzeti ünnep, mely hogy elvesztette a kétes becsü demonstratiók zaját, megtisztulva áll oly határoszlop gyanánt a multban, melyre minden magyar emelkedetten s lelkesülten emlékezik. A fővárosban a testvér egyetemek ifjusága a kerepesi uti temetőben nyugvó vértanuk sirjait keresi fel testületileg, nagy corpusban indulva a műegyetemi épület udvarából pontban négy órakor.

Tüz volt tegnap délelőtt Budarészen a misericordianusok klastromához közel. Egy tiszteletre méltó urhölgy, Walter k. a., háza égett le. A kisasszony, ki nem is lakik a házban, épen sétált; s annyival kellemetlenebb csapás rá nézve házának leégése, mivel hajlott korában, annak kamataival tette magának elviselhetőbbé az életet. A tüzoltóknak is volt káruk. A mint a fürdőutczán rohamos futásban haladtak, egyik kocsijuk egy parasztszekérnek menve, rudban eltört.

Halálozás. Strázsa Endre tápiógyörgyei esperes-plébános, a kath. alpapság egyik legjelesb, legnépszerübb tagja, meghalt életének 67-ik évében. Jó pap, derék hazafi, s nemes szivü emberbarát volt, ki minden jövedelmét a szegények gyámolitására, az árvák segélyezése- s tanittatására forditá. Temetése általános részvét mellett több ezerre menő gyászoló közönség kiséretében ment végbe.

Halálozás. Özvegy Lyka Portefoglio Mária tegnap hunyt el. Szerb Tivadar Aradmegye főjegyzője, a hazafias szellemü román, márcz. 11-kén pisztolylövéssel vetett véget életének.

Eljegyzés. Willencz Ernő igazságügyminiszteri fogalmazó eljegyezte magának dr. Bakody egyetemi tanár bájos leányát Amandát.

Imhof — kicsiben. Másfél évvel ezelőtt a „Tisza" biztositó és jelzálog-bank szegedi vezérügynökségénél egy H. D. nevü csinos fiatal ember felügyelői minőségben volt alkalmazva. A bank kárára Szentesen és Mindszenten többrendbeli csalást követett el, sőt a kezére bizott pénzeket is elsikkasztotta. — Turpisságai felfedeztetése után, jónak látta incognitót öltve, odább utazni s másfél év alatt „szorgos" nyomozás utján sem akadtak az eltünt iparlovagra. Rövid idővel ezelőtt azonban egészen véletlenül nyomába jött a persecutió s midőn legkevésbé várta volna, akkor csipték el az ipsét, ki Alberti pestmegyei községben, mint segédjegyző, meglehetősen gondnélküli életet folytatott. Csinos külseje, fiatalsága (23 éves), müveltsége és finom modora megnyitották előtte az előkelő családok ajtóit, melyeknél a hölgyközönség szemében nem volt kedvetlenül fogadott vendég. Alberti közönsége természetesen legtávolabbról sem sejté, minő mester lakozik az udvariasság mázával diszitett behizelgő külső alatt. A csendbiztos által ügyesen alkalmazott elcsipési müvelet Albertinek is fölnyitá szemeit s a fiatal ügyes csalót épen azon kör közepett érte a csapás, melynél legféltettebb kincsként őrizte a „becsületet." Mikor elfogták, akkor is épen „vizitben" volt.

A leánykereskedés ellen. Az erdélyi és magyarországi leányokkal Konstantinápoly s Alexandria felé üzött kereskedés ujra sürübben kezd mutatkozni. — Ez okból a konsulátusok ujra utasitást nyertek az e tárgyban már fennálló rendszabályok szigoru foganatositására.

Meghalt a tudománynak. Halm Károly munkás, Ó-Budán mind addig vitézül bagózott és pálinkázott mig egyszerre halva rogyott össze. Hullája, mely az orvosoknak érdekes tanulmányul szolgálhat — bonczolat végett kórházba szállittatott.

Azon adóhivatali tiszt, ki Kolozsvár egyik érdemes biráját pervesztességi dühében az utczán arczul ütötte, tekintettel az enyhitő körülményekre, vádlott beismerésére 2 havi fogságra és az ezzel járó hivatalvesztésre itéltetett.

Egy kávés findzsa története. Egy otejzai családnak Navarrában olyan kávés csésze van birtokában, melyből feketét ittak: az idősebb Don Carlos az első polgárháboru idejében, aztán Zumalacarregni királyi bandita-vezér; majd Rodil, később Espartero; Don Diego Leon, az Espartaro által agyonlövetett spanyol hős; sok idővel ezen urak után az ifjabb Don Carlos, Moriones tábornagy, s végre XII. Alphons király. Bevésette-e a boldog tulajdonos a bizonyára üveg alatt örzött edénybe, hogy „Királyom is ivott belőle", nem tudjuk, de hogy van Spanyolországban egy edény, mely tartósabb az ottani politikai állapotoknál — az bizonyos.

Vonzzon a példa! Hollandiában nem rég törvény hozatott az iszákosság ellen, mely a részegeket megbirságolja akkor is, ha szelidebb mérvben jutnak Noé sorsára. A törvény öt hónap alatti hatálya megmutatta, hogy épen jókor léptettetett életbe. Haarlemben ez idő alatt 236 egyén birságoltatott meg. 322 oly esetet mutat fel ugyanezen idő alatt a statisztika, melyben a részegeskedés életet veszélyeztetett. Történt 22 gyilkosság, 8 megkisérlett agyonverés, 56 nehéz sebesülés, 2 gyujtogatás és 41 véres verekedés. Nem kevesebb azok száma, kik a részegségért életükkel adóztak. 81 ittas egyén bukott a vizbe, kik közül csak 51 mentetett ki; 51 egyén lett részeg állapotban öngyilkossá, kik közül 6 a csapszékben végezte ki magát; 2 részeg ember összeesett, 6 megőrült, 4 katona a hadseregből elüzetett.

Regény. A Conti-utczában egy házaspár leányát férjhezmenetelre kényszeritette, mert ezáltal rongált vagyoni állapotukat helyreállitani remélték. Az esküvő végeztével azonban a menyasszony egyenesen a szülői házba ment vissza és ott az oltár előtt viselt koszoruját letéve igy szólott: „Nos anyám, akaratodnak eleget tettem, de férjem azért nincs." A menyecske ezen kijelentéséhez három napon át tántorithatlanul ragaszkodván, férje ezt annyira szivére vette, hogy a sógorától kölcsönvett revolverrel a háztól eltávozott. — Négy hétre a történtek után elrongyolva és sápadtan beköszöntött a férj jogait érvényesitendő — mint több izben siker nélkül. Ezután ujabb négyheti időköz következett, mely alatt az anya leányának komoly szemrehányásokat tett makranczossága miatt, sőt hajlandó volt őt akarata ellenére Pozsony vidékén tartózkodó vejének karjaiba vinni: mi azáltal vált feleslegessé, hogy a rendőrség időközben a szülői házban motozást tartott, mely alkalommal tudtukra adatott, hogy vejök Pozsonynál, épen midőn az alaguton fogadott bérkocsin áthaladott és a kocsist meghurkolni és agyonlőni akarta, mint egy pozsonyvidéki rablóbandának tagja elfogatott. A jó anya ezek után szándékától elállott.

Helyi hirek.

Zugiskolákban bővelkedik Ó-Buda. Bója Gergely tanfelügyelő ur nagy fáradsággal személyesen fedezte fel a legtöbbnyire büzös barlangokat, melyek száma tizenhétre rug. Mint a jelentésből olvassuk, a szellemi erkölcsi s testi nevelést ez ugynevezett iskolákban hiába keressük. A tanfelügyelő azon kérdésére, mit tanulnak itt a gyermekek, csaknem minden megkérdezettől azon választ kapta németül: egy kicsit imádkozni, énekelni, verseket mondani s — szép csendesen ülni. Avatatlan, képzetlen egyének tanitanak bennük, azaz tanitanának, ha értenének hozzá. Egy apa azon kérdésre, miért adta zugiskolába fiát, azt felelte, hogy neki a czipészből lett professor adósa öt forinttal, s mert nem tudja rajta megvenni, le akarja — tanittatni. Az egész nem egyéb, mint vakmerő kijátszása az iskolai törvényeknek, s visszaélés a tájékozatlan szülék bizalmával, sőt vétkes üzérkedés a „neveles" czége alatt. Évek óta minden engedély nélkül állanak fenn. Van olyan is, mely 14 évvel ezelőtt keletkezett. Több helyen a szük s piszkos lakszoba szolgál iskolául. Egy pár helyen a kisszerü konyhában a tüzhely körül ülnek a szegény kisdedek, s órákig összezsugorodva nézik, hogy ég a tüzhelyen a tüz, s hogyan fő az étel. A gondviselés őrködik felettök, hogy az izzó takaréktüzhelynél bajuk nem történt még eddig. A gőz, füst, s változó hőség mily kártékonyan hat a gyermek fejlődő szervezetére — könnyen elgondolhatni. Az egészségtelen barlangok bezáratása, illetőleg a hivatlan kufároknak mesterségükkel való felhagyása azonnal elrendeltetett.

Községi választások. A legujabb városi jegyzőválasztás folytán 3 tollnoki állomás ürült meg, melyek választás által ujra betöltendők lesznek. Ezen állomásokra eddig 42 folyamodó jelentkezett, köztük 7 budapesti ügyvéd. A nemrég elhunyt Petrovics Szilárd tanácsnok állomása szintén be lesz töltendő; ez állomás tekintetében Barna Zsigmond főjegyző és Andreánszky jegyző között fognak megoszlani a szavazatok.

Táviratok.

Madrid, márcz. 14. A Salamanca-hadosztály a fontos pontot, Monte-Gerante-t, mely Somorrostro völgyének kulcsát képezi és a bilbaói országutat fedezi, elfoglalta.

Róma, márcz. 14. Az „Italie" irja: Az osztrák-magyar uralkodó közelebbi látogatásáról szóló hir átalános megelégedettséggel fogadtatott. Az olaszok, kik annakelőtte Ausztria ellenségei voltak, most a legjobb szomszédok. A két ország között felmerült minden kérdés ki van egyenlitve, mindegyikük belviszonyai bizonyos analogiával birnak. Az, hogy a találkozás helyéül Velencze lett kiszemelve, a lovagias uralkodó barátságának jellemét mutatja. Mi az uralkodó személyében ama nemzet megtestesülését üdvözöljük, melynek jólléte a mienkkel solidaris viszonyban áll. Állitják, hogy az olasz hajóraj az uralkodót Velenczéből Pólába fogja kisérni. — Szemben a „Times" egy berlini hirével, az „Opinione" kinyilatkoztatja, hogy az olasz kormány nem kapott a berlini kormánytól jegyzéket, mely állitólag a pápának Németországgal szemben követett magatartásával foglalkoznék.

Páris, márcz. 13. (Éjjel.) Az orosz czárnő tegnap délután fél 6 órakor Párisba érkezett.

Róma, márcz. 14. Humbert trónörökös szemlét tartott a hadcsapatok és a nemzeti gárda felett, melyen a német követ és minden idegen katonai attaché jelen volt.

Páris, márcz. 14. A baloldali körök egyhangulag elfogadták Audiffret-Pasquier kandidaturáját a nemzetgyülés elnöki tisztére; még azt a feltételt sem kötötték ki, hogy a jobbcentrum Duclercre szavazzon, az alelnöki választásnál.

Stockholm, márcz. 14. A király tegnap szentesitette a berni nemzetközi postaszerződést. — Karleson államminiszter átadta a királynak lemondását, ki az elhatározást fönntartotta magának; ennélfogva Karleson egyelőre megtartja a tárczáját.

—

Bécs, márczius 15. (Előbörze). Hitelrészvény 238.—. M. hitelrészv. 220.50. Lombard 137.75. Magyar sorsjegy —.—. Magy. földhitel 78.25. Angol-osztrák 145.25. Államvaspálya 311.—. Unio-bank —.—. Által. épitő-bank 16.75. 1864-es —.—. 1860-as —.—. Szilárd.

Bécs, márc. 15. (Megnyitás.) Hitelrészv. 239.25. M. hitelrészvény 219.50. Angol-osztrák 145.50. Szilárd.

Nemzetgazdaság.

A magyar földhitelintézet tegnapi közgyülését gr. Lónyai Menyhért nyitotta meg, ki a jelentést is felolvasta, s a mult évi üzlet főbb eredményeit a következő adatokkal mutatja ki. Beérkezett 943 folyamodvány, 10.890,600 frt. papirértékü kölcsön és 16 folyamodvány 2.197,000 frt. érczértékü kölcsön erejéig, összesen 959 folyamodvány, 13.087,000 frt. kölcsön összegig. Megszavaztatott 542 kölcsön 5.958,500 frt papirértékü és 24 kölcsön 3.485,400 frt érczértékü összegben, együtt tehát 566 kölcsön 9.443,900 frt. összeg erejéig. Tényleg kiadatott papirértékben 307 kölcsönvevőnek 4.842,900, és érczértékben 8 kölcsönvevőnek 1,999.800 frt; együttvéve 311 kölcsön 6.842,700 összszegben; megtagadtatott 8 folyamodvány 1.990,600 frt erejéig. Az intézet keletkezésétől 1874 végeig engedélyezett kölcsönök összege nem tekintve az eddig történt törlesztésekre, papirértékre szóló kölcsönökben 48.390,900 frtot tesz, mely 4649 adósfél között osztatott meg, érczértékre szóló kölcsönökben pedig 24 félnek 4.104,480 frt adatott ki. Ennek fedezésére egyetemleges jótállási kötelezettséggel 124.832,893 frt értékü földbirtok és mellékjelzálogokként 21.749,952 forint 70 kr értékü épületek, együtt tehát 146.582,845 frt 70 kr érték köttetett le. E lekötött földbirtok terjedelme 2.425,956 $^{2}/_{6}$ holdat vagyis 181 négyszögmérföldet tesz. A mult évi deczember 31-én tényleg fennállt kölcsönök összege pedig a törlesztések levonásával 4.661,915 frt 63 krajczárt tesz, melynek fedezetére 122,380,921 frt 68 kr értékü jelzálog van lekötve. Forgalomban lévő érczpénzértékü záloglevelek összege az év végén 41.080,000 frtot tett és a papirértékü záloglevélforgalom 37.792,900 frtot, beszámitva ez utóbbinál azon 431,900 forintnyi már kisorsolt zálogleveleket is, melyek az év végéig beváltás végett a pénztárnál be nem mutattattak. Összes forgalom 41.872,900 frt. Azadósok fizetés készsége, tekintetbe véve a mult év termési viszonyait, nem adhat okot panaszra, mert a beperlés alatt álló részlethátrálékok összege a mult ev végén nem tett ki többet 171,509 frtnál, mi a negyvenegymillió kölcsönnel szemben aránylag kedvezőnek mondható. A rendkivüli törlesztések összege 47 adós részéről 511,032 frt 19 krt tett. Veszteség nem érte az intézetet. Az üzleteredményi számla 328,651 frt 87 kr tiszta eredményt tüntet ki, ennélfogva felkéri a közgyülést, hogy egy kötvény kiadását rendelje el, mely után a legutolsó egy darab kötvény fog csak letétben maradni. Végül elnö gr. Lónyay M. köszönetét fejezi ki az intézetnek, benne helyezett bizalmáért. A közgyülés megadván a felmentvényt, id. Ürményi József a közgyülés nevében az elnöknek köszönetet mond, s ezt jegyzőkönyvileg felvétetni kéri Ekkor inditványozza Irányi Dániel, hogy az évi jelentéshez pótlólag egy oly kimutatás csatoltassék, mely a kisebb kölcsönökre is kiterjeszkedvén, abban a kisbirtokosok hitelélvezete is részletesen kimutatva legyen. Az inditvány elfogadtatik. Ekkor megejtetvén a választás, gróf Lónyai Menyhért harmincz szavazattal elnökké választatik, a választmány többi tagjai következők: Andrássy Gyula gróf, Cséry Lajos, Görgey János, Inkey József, Jankovich László, Kovács László (visontai), Lónyay Gábor, Madas Károly, Orczy Andor báró, Révay Simon báró, Rudnyánszky Ferencz, Szapáry Gyula gróf, Szőgyény-Marich László, Tisza Kálmán, Wass Sámuel gróf, Wenckheim Béla báró, Zichy Henrik gróf, Zichy Nándor gróf, Aczél Péter, Cziráky János gróf, Degenfeld Imre gróf, Harkányi Frigyes, Teleky Sándor gr., Ürményi J., Wodianer Albert, Trefort Ágoston, Zichy Pál Ferencz gróf, Gorove István, Zsedényi Ede, Hajós József, Károlyi György gróf, Mikó Imre gróf, Somssich Pál, Szitányi Adolf.

—

Az I. hazai takarékpénztár igazgatóságának jelentése a közgyüléshez: „Azon nyomasztó pénzviszonyok, melyek 1873. évben válságot idéztek elő, az 1874-ik év folyama alatt sem szüntek ugyan meg, és hatásuk főleg az általános üzleti pangás és az értékek csökkenésében volt észlelhető; ezen kedvezőtlen viszonyok azonban üzletünk menetére káros hatást nem gyakoroltak, a közönségnek intézetünk irányában évek óta tanusitott bizalma még inkább megszilárdult, a hozzánk kezelés végett beadott tőke az előző évihez képest 4.263,473 frt 27 krral növekedett. A rendelkezés alatti tőkéből elhelyezve volt: Leszámitolt váltókra 3.724,130 frt 68 kr. Állam és hitelpapirokra 1.024,010 frt 72 kr. Kölcsönökben földbirtokokra 5.615,577 frt 11 kr. Kölcsönökben budapesti házakra 14.086.142 frt 50 kr. Hitelintézetekre rövid felmondásra 2.891,381 frt 50 kr. Értékpapirokban a mérlegben foglalt kimutatás szerint 10.837,903 frt 65 kr.

Az 1874-ik év üzleti forgalma 635,139 frt 97 kr. tiszta jövedelmet eredményezett; hozzá adván ehhez az év folyama alatt a t. közgyülés jóváhagyásának reményében már kifizetett jótékony czélu adakozásokra forditott 313 frt 50 krt; a t. közgyülés rendelkezése alá esik 635,453 frt 47 kr. Ennek felosztása tekintetéből előterjeszti a választmány: hogy az alap szabály értelmében 1. a tiszta jövedelem 5%-ja 31,772 frt 68 kr. a tartalék alaphoz csatolandó. 2. 5%-ja 31,772 frt 68 kr. jutalékul a választmány rendelkezése alá bocsátandó. 3. 1%-ja 6,354 frt 53 kr. jutalékul az igazgatónak fizetendő. 4. 3%-ja 19,063 frt 60 kr. a hivatalnokok jutalmazására forditandó. Javasolja továbbá a választmány, hogy a köz- és jótékony czélokra 24.863 forint 50 kr. fordittassék. 6., hogy osztalékul minden részvény után 200 frt adassék ki, mi 2,400 darab részvény után a szelvények 1,512 frtnyi bélyegilletékével együtt tesz 481,512 frt. 7. A még fennmaradó 40,114 frt 48 kr a tartalékalaphoz csatoltassék.

Van szerencsém a t. közgyülésnek jelenteni: miszerint az ország nyomasztó pénzügyi helyzetében intézetünk feladatának ismerte, azon bajok elháritása végett közremüködni, melyek a hitelsegélyegylet feloszlatásából a vidéki pénzintézetekre nehezültek volna, e czélból — tekintetbe véve a pénzintézeteknek ez irányban kifejezett óhajtását — tárgyalásba bocsátkozott az osztrák nemzeti bankkal, s ennek igazgatósága részéről tapasztalt előzékenység folytán sikerült is ettől, intézetünk közvetitése és jótállása mellett, 4 millió forint visszleszámitolási hitelt kieszközölni; ez iránybani müködését intézetünk november hó folyama alatt kezdette meg, s ezt oly kedvező sikerrel folytatta, hogy már ez év február hava végén 115 pénzintézettel lépett összeköttetésbe, ezek részére 4.870,000 forint hitelt engedélyezett s ezen pénzintézetek közül azoktól, melyek az üzleti összeköttetést már teljesen rendezték, 2.248,845 frt 34 kr értékü váltót számitolt le.

Jelentem továbbá, miszerint a választmány intézeti követeléseink biztositása czéljából czélszerünek találta, Budapesten a király-utczában 1424/20. szám alatt fekvő, birói árverésre kitett 620,000 forintra becsült Dobler-féle házat a közgyülés jóváhagyásának reményében megvásárolni; ezen ház vételára az átiratási költségekkel együtt 337,570 frt 48 kr."

—

Az osztrák hitelintézet igazgatótanácsa a legközelebbi közgyülés elé a következő javaslatokkal fog lépni: a felülosztalék állapittassék meg részvényenként 3 frtban, s dotáltassék a tartalék alap 5%-kal. Továbbá leiratnék a lotharingi vasmüvek számláján 800,000 frt, a judenburgiaknál k. b. 780,000 frt, kétséges jelzálogok czimén k. b. 400,000, különféléknél 200,000 frt, a fiókoknál 150,000 frt. Összesen mintegy 2.350,000 forint.

—

A tiszavidéki vaspálya-társaság tegnap igazgatótanácsi gyülést tartott. Jelen voltak a bécsi igazgató tanácsok közül: báró Haaber, Wodjaner Mór b., Schey Frigyes és gr. Lichnovszky Otenio. Az 1874-ki zárszámadást tudomásul vették s elhatározták, hogy a rendes évi közgyülés május 8-án leend. Szóbahozatott a vezérigazgató esetleges leköszönése is. Ezután a rendes tárgyak elintézése következett.

—

A szeged-csongrádi takarékpénztár zármérlege 1874. évről. Vagyon: Készpénz-egyenleg mult évről 68,744 frt, bankoknál elhelyezve 19,148 frt 77 kr, kölcsön ingatlanra 225,533 frt 30 kr, előlegezés zálogra 114,701 frt 88 kr, leszámitolás váltókra 1.204,551 frt 13 kr, értékpapirok: adómentes magyar vasuti kötvények 29,799 frt, magyar földhitel és más értékpapir 18,920 frt, két intézeti ház értéke 7562 frt 59 kr, adósoktól 12,071 frt 62 kr; összesen 1.781,032 frt 29 kr. — Teher: Részvénytőke 130,000 frt, tartalékalap 35,800 frt, tisztségi nyugdijalap 18,062 frt 65 kr, betéti tőke 1.530,925 frt 55 kr, fizetetlen számla 1509 frt, hitelezőknek 7713 frt 94 kr, igazg. és nagyválasztm. jutalék 4436 frt 46 kr, jótékony czélokra 2584 frt 78 kr, osztalék 500 drb részvény után à 100 frt 50,000 frt; összesen 1.781,032 frt 29 kr.

—

A mezőkeresztesi takarék- és kölcsönegyletből alakult borsod-mezőkeresztesi takarékpénztárnak alapszabályai a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium által a törvényes bemutatási záradékkal ellátattak.

—

Gotthard-vasut. Az alagut furása januárban 194·95 meterrel haladt előre. Összesen ki van furva 1400 m. Északfelé Göschennél granit van, tehát ott a munka lassabban halad, mint délfelé Airolo mellett. Végtelen nehézségek késleltetik a vállalatot főleg hegyi patakok áradásai, melyek 600 mázsányi köveket hengeritnek magokkal, ugy hogy egy hét alatt hosszu utrészek 1½ m. magasságu kőgörgeteggel födettek be. A szegény Tessin cantonban hiányozván fa és vas, minden épitő anyagot a Gotthardon és Mont-Cenisen át kell hozatni. Munkaerő is hiányzik, s azt Németország és Svajczból pótolni kell.

—

A budai általános polgári takarékpénztár 1874-re szóló közgyülése mai napra volt kitüzve. Mandl Ferencz helyettes elnök jelenti, miszerint elnök gr. Karácsonyi Nápolyban idöz, Áldásy alelnök pedig szintén beteg lévén, mint korelnök ő nyitja meg a közgyülést, mely azonban kellő részvét hiánya miatt folyó hó 22-kére halasztatott el.

„Budapesti Közlöny" hivatalos értesitőjéből.

Árverések: Illadián ápril 20-án Paim Tamás ingatlanai 389 frt. — Jármon ápr. 10-én Tatai István birtoka 4243 frt. Bazinban ápr. 26-án May Katalin polg. birtoka 590 frt. — Nagybányán ápril 8-kán Gergelyfi Erzsébet házas telke 3600 frt; ápril 7-én György Sámuel és neje ingatlanai 1220 frt. — Zsolnán május 10-én David István és Seftsik János ingatlanaik 4730 frt. — Alsó-Várczán ápril 24-én Robon a Gliczi ingatlanai 322 frt. — Érhatvanban márczius 23-án Katira István birtoka 21,500 frt. — Pécskán ápr. 15-én kincstári ingatlanok haszonbérlete. — M.-Vásárhelytt május 19. Veress Dénes ingatlanai 29,017 frt. — Budapesten ápr. 16. özv. Fürtsch Parzer Rozália városligeti ingatlanai 14,884 frt. — Sz.-Ujlakon máj. 1-én Orosz Mitru ingatlanai 377 frt. — Szőllős-Ardón ápr. 19-én Ötvös Mihály birtokilletősége 611 frt. — Aranyoson ápr. 13-án Szarka László ingatlana 367 frt. — Promontoron ápril 20-kán Eichberger József háza 1770 frt. — Thuzséron márcz. 22-én Révész M. Lajos és János ingatlanaik 1797 frt. — Vámos-Ujfalun márcz. 31-kén Kováts György fekvősége 916 frt. — Hoszszuperesztegen ápr. 14-én Kiss István birtokilletménye 1994 frt. — Gyöngyösön márcz. 30-án Szántó J. ingatl. 2138 kr. — Kecskeméten ápr. 2. Szabó Judit házbirt. 1700 frt. — Zilahon ápr. 23-án Mák Lajos ingatlanai 520 frt. — Csanakhegyen ápr. 5-én Szakáts Mihályné ingatlanai 363 frt. — Mojgrádon ápr. 26-án Kimpán Nyikita ingatlanai 647 frt. — Besenyőn ápr. 17-én Kövér Sándor birtokrésze 1313 forint. — Szegeden márcz. 15-én néh. Hegedüs Erzsébet ingatlanai 630 frt.

Csőd: L. Hirschkovics budapesti bej. kereskedő czég ellen; bejel. jun. 2. 3. 4-én id. perügyelő Hirschel József.

Csődmegszüntetések: Baltz Fülöp budapesti bej. kereskedő, és Grósz Móriczné makói lakos ellen.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.